

Midtvejsvalg i trumpismens tid

Et midtvejsvalg, som tegnede til at blive en katastrofe for demokraterne, endte med en slags valgsejr. Og mod alle odds blev Donald Trump atter den centrale person i amerikansk politik.

Af Niels Bjerre-Poulsen

Dagen før midtvejsvalget den 8. november var de fleste republikanske politikere og konservative medier overbeviste om, at demokraterne nærmest ville blive skyllet væk af en ”rød bølge”. Mange demokrater frygtede, at forventningen var velbegrundet. Det var den ikke. Bølgen kom aldrig. Ganske vist mistede demokraterne deres spinkle flertal i Repræsentanternes Hus, så det nu var republikanerne, der fik et spinkelt flertal, men de udbyggede mod forventning deres flertal i Senatet lidt og vandt desuden vigtige guvernørposter og flertal i mindst tre staters lovgivende forsamlinger. Faktisk var det første gang siden 1934, at den siddende præsidents parti ikke mistede flertallet i en eneste lovgivende forsamling.

For langt de fleste politiske iagttagere var det et ganske overraskende valgresultat. Og for de republikanske ledere var det en anledning til selv-ransagelse.

De firmaer, der lever af at lave politiske meningsmålinger, er en trængt branche i USA. Stadigt færre mennesker ønsker at deltage, og ellers velrenommerede firmaer har slået nogle gevaldige skæverter ved de seneste amerikanske valg.

Særligt de såkaldte ‘midtvejsvalg’ er svære at lave prognoser for. Dels er det svært at forudsige, i hvilket omfang de forskellige vælgergrupper gider at møde op, når der ikke er præsidentkandidater på stemmesedlen, dels er det svært at finde ud af, hvordan vælgerne vægter lokale og nationale temaer.

Midtvejsvalg er på sin vis en underlig betegnelse, fordi den henleder opmærksomheden på præsidenten, der netop ikke er på valg, men befinder sig midtvejs i en fireårig embedsperiode. Samtlige 435 medlemmer af Repræsentanternes Hus og en tredjedel af Senatets 100 medlemmer var på valg i år. Det samme var 39 guvernører og hundredvis af kandidater til embedsposter i de enkelte stater.

Skønt præsidenten ikke selv er på valg i midtvejsvalget, får disse valg dog ofte karakter af protestvalg, hvor vælgerne lader deres utilfredshed med præsidenten gå ud over hans partifæller. Nogle gange udløser national utilfredshed en bølge, der skyller hen over alle de lokale spørgsmål. Det parti, som har præsidentposten, taber derfor typisk pladser i Kongressen ved et

midtvejsvalg. Faktisk er der kun to undtagelser siden Anden Verdenskrig, nemlig valgene i 1998 og 2002.

Eftersom midtvejsvalg typisk har karakter af protestvalg, er oppositionspartiets vælgere typisk mest motiveret til at møde op og stemme. Demokraterne mistede eksempelvis 52 pladser under Bill Clinton i 1994 og hele 63 pladser under Barack Obama i 2010. Republikanerne mistede 48 pladser under Dwight Eisenhower i 1958 og 40 pladser under Donald J. Trump i 2018. Det gennemsnitlige tab for præsidentens parti i Repræsentanternes Hus er 26 pladser, mens det i Senatet er 4 pladser.

Tegnede skidt for demokraterne

I begyndelsen af året tydede alt på, at demokraterne med Joe Biden i Det Hvide Hus ikke alene ville miste deres spinkle flertal i de to kamre i Kongressens, men at de ville miste dem eftertrykkeligt. Tabet kunne blive særligt stort på grund af den høje inflation og præsident Bidens dårlige opbakning i meningsmålingerne. Den republikanske mindretalsleder i Repræsentanternes Hus Kevin McCarthy forudsagde, at hans parti sandsynligvis ville erobre 60 pladser.

I Senatet var situationen lidt anderledes, ikke mindst fordi republikanerne her skulle forsvare 21 pladser, mens demokraterne kun skulle forsvare 14 pladser, der dertil alle var i stater, som Joe Biden vandt i 2020. Men også her kunne mange demokrater blive revet med i et republikansk jordskred.

I løbet af sommeren skete der imidlertid en række ting, som fik både McConnell og de fleste politiske iagttagere til at revidere deres forventninger.

Først og fremmest kunne præsident Biden notere sig nogle politiske sejre – ikke mindst den mest imponerende stribe af ny lovgivning i flere årtier.

Udover den første våbenkontrollov af betydning i 30 år og den største amerikanske klimalov nogensinde, investerede The Chips and Science Act stort i en hjemlig produktion af halvledere, og The Inflation Reduction Act ud-

byggede blandt andet 'Obamacare' og gjorde det muligt for den føderale regering at sænke prisen på receptpligtig medicin.

Den vigtigste forandring i valgkampens dynamik kom imidlertid ikke fra denne nye lovgivning. Den kom fra Højesterets dom i Dobbs v. Jackson Women's Health Organization, der afskaffede den forfatningssikrede ret til abort i USA. Beslutningen udløste en bølge af nye kvindelige vælgerregistreringer, og demokraterne klarede sig efterfølgende væsentligt bedre end forventet i en række tillægsvalg. En folkeafstemning i den ellers republikansk dominerede stat Kansas i august resulterede mod forventning i et overvældende flertal for at bevare retten til abort.

En række republikanske kandidater forsøgte diskret at fjerne forslag til nye drakoniske abortforbud fra deres hjemmesider, men måtte nu erfare, at de var under pres fra begge sider: En del af deres kernevælgere ville have løfter om, at de ville gå skridtet videre og arbejde for et nationalt forbud mod abort, men spørgsmålet skadede samtidig deres chancer for at blive valgt. På trods af, at det i nogle meningsmålinger i ugerne op til midtvejsvalget så ud, som om abortspørgsmålet ikke længere motiverede vælgere i samme grad, viste det at være forkert: Exit polls på valgdagen viste, at det var en af hovedårsagerne til, at demokraterne fik et langt bedre valg end ventet. Det var ikke kun den forfatningssikrede ret til abort, der motiverede mange vælgere, men også den omstændighed, at præmisserne for Højesterets dom muliggjorde fremtidige tab af andre personlige rettigheder. Det var sammen med klimaspørgsmålet medvirkende til, at særligt mange helt unge vælgere (18-29 år) denne gang mødte op og brugte deres stemmeret. Også det var overvejende til demokraternes fordel. Det er muligt, at præsidentens dekret om eftergivelse af studiegæld også medvirkede til at få flere unge vælgere til at møde op end ved tidligere valg.

Den økonomiske faktor

Midtvejsvalget var, som amerikansk politik generelt er i disse år, præget af, at demokrater og republikanere talte om vidt forskellige ting,

Foto: Ronan Dorard / Unsplash

snarere end om forskellige løsninger på de samme problemer. Mens republikanerne helst ville tale om inflation, stigende kriminalitet og illegal immigration – de to sidste allerhelst i samme åndedrag – ville demokraterne helst tale om demokrati, klimaforandringer, tabet af rettigheder, velfærd og sundhed.

Økonomien vejer oftest tungest i de amerikanske vælgers opfattelse af nationens tilstand, og særligt den høje inflation så ud til at blive et hovedtema. Alligevel valgte Joe Biden, den tidligere præsident Barack Obama, og flere andre ledende demokrater at tale mindre om akutte økonomiske problemer, og mere om truslen mod det amerikanske demokrati. "Selve demokratiet er på stemmesedlen", erklærede præsidenten blandt andet.

Helt op til valgdagen var mange politiske iagttagere overbeviste om, at det var en stor strategisk fejl: Demokrati var for abstrakt et emne at mobilisere vælgere med, når det andet parti talte om høje benzinpriser, voksende kriminalitet og illegale immigranter.

Det viste sig, at kritikere tog fejl: Mange vælgere var oprigtigt bekymrede for det amerikanske demokratis tilstand. Mange vælgere satte også et konkret ansigt på problemet, nemlig Donald Trumps. Ledende republikanere havde forgæves forsøgt at holde ham ude af valgkampen, så de kunne koncentrere sig om at holde Biden-regeringen ansvarlig for akutte økonomiske problemer, men Trump kunne ikke modstå fristelsen til at lade offentligheden forstå, at hans politiske comeback var nært forestående.

Hvilken rolle spillede præsident Biden?

Præsident Bidens opbakning i meningsmålingerne ramte med blot 38 procent et lavpunkt i juli 2022. Siden steg den til et sted mellem 42 og 44 procent, men den var stadigvæk så lav, at Biden ikke nødvendigvis var et aktiv for de demokratiske kandidater til Kongressen.

Alligevel fik han ganske overraskende et af de bedste midtvejsvalg for en siddende præsident i de seneste 60-70 år. Det bekræftede det billede, der tegnede sig i et par af efterårets

meningsmålinger fra Marist og Pew Research Center, hvor demokratiske kandidater ganske overraskende førte, også iblandt vælgere, der ikke syntes godt om Bidens indsats som præsident (disse vælgere havde svaret "somewhat disapproved" i undersøgelsen). Med andre ord: Disse vælgere stemte på demokratiske kandidater på trods af deres misbilligelse af præsident Biden.

Hvad betyder præsidenten?

Mens det er almindeligt, at den siddende præsident er en faktor ved et midtvejsvalg, så er det særdeles usædvanligt, at en tidligere præsident er det. Det var ikke desto mindre tilfældet med Donald Trump, der er forblevet den centrale skikkelse i amerikansk politik. Han mobiliserer vælgere i begge partier, og måske flest hos demokraterne når han ikke selv står på stemmesedlen. De republikanske ledes forsøg på at forhindre, at valget kom til at dreje sig om ham, viste sig at være forgæves. Mens en række sager imod ham formodes snart at føre til sigtelser fra Justitsministeriet, har han fortsat et fast greb om en betragtelig del af de republikanske vælgere.

Derfor var støtte fra Trump en afgørende hjælp for mange, der kæmpede om at blive nomineret som partiets kandidat til pladser i Kongressen, guvernørposter og andre politiske embeder. En del af prisen for denne støtte var kravet om at kolportere "den store løgn" – den frit opfundne påstand om, at det i virkeligheden var Trump, der vandt præsidentvalget i 2020, og at Joe Biden kun sidder i Det Hvide Hus på grund af demokraternes systematiske svindel.

Trods det fuldstændige fravær af nogen form for beviser for påstanden, tror 29 procent af de amerikanske vælgere og et klart flertal af republikanere fortsat på den, og ifølge en opgørelse fra CBS News var 238 kandidater til Repræsentanternes Hus villige til at fremsætte påstanden. Det samme var 20 kandidater til Senatet, 20 kandidater til guvernørposter og 12, som stillede efter at blive Secretary of State i deres hjemstat. Det sidste var måske det mest foruroligende, fordi dette embede ville give dem det primære ansvar for afholdelsen af det næste præsidentvalg i 2024. Flere af dem talte om både at erklære

valget i 2020 for ugyldigt og nægte at anerkende en demokratisk valgsejr i 2024.

Flere af de kandidater, som Trump støttede, ville ellers have tabt deres primærvalg af den simple grund, at de var ukvalificerede til de embeder, de søgte. Nu måtte partiets ledere håbe på, at en "rød bølge" kunne trække dem med. Den kom aldrig.

Når mange åndede lettet op efter midtvejsvalget, var det især fordi stort set alle disse Trump-støttede kandidater, der stillede op på "den store løgn" tabte deres valg. Det var ikke et tilfælde, men en entydig melding fra et flertal af vælgerne. Mange ledende republikanere var heller ikke i tvivl om, hvor hovedansvaret for partiets dårlige valgresultat skulle placeres. Som en af Donald Trumps egne tidligere rådgivere David Urban formulerede det, havde partiet fulgt den "ud over klippesiden".

På trods af dårlige valgresultater ved nu tre valg i træk (2018, 2020 og 2022, red.), har Donald Trump fortsat millioner af tilhængere, der mere er 'trumpister', end de er republikanere. I det spinkle flertal, republikanerne nu har vundet i Repræsentanternes Hus, er der en gruppe af

MAGA-medlemmer, hvis primære målsætning i de kommende to år ikke vil være at vedtage lovgivning, men derimod at bane vejen for den tidligere præsidents politiske comeback.

For de republikanske ledere, såvel som for en række konservative organisationer og medier, gav disse mange nederlag endnu en mulighed for at forsøge at bryde Trumps greb om det Republikanske Parti. Spørgsmålet er, om de nu kan finde det politiske mod, som svigtede, da de forsøgte at gøre det samme efter Stormen på Kongressen den 6. januar 2021. Trump har allerede to år før præsidentvalget i 2024 meddelt, at han er kandidat, og han kommer hverken til at forlade scenen frivilligt eller fredeligt.

Niels Bjerre-Poulsen er lektor ved Center for American Studies, Syddansk Universitet. Hans forskning er primært fokuseret på amerikansk politisk kultur, amerikanske udenrigsrelationer og det amerikanske formandskab. Han har en ph.d.-grad i amerikansk historie fra University of California, Santa Barbara (1993) og MA i historie fra University of Copenhagen (1984) og en BA i American Studies, University of Copenhagen (1986).